

Hlavním záměrem mé diplomové práce bylo vypracovat rozbor platné právní úpravy alternativních trestů odnětí svobody, jejich možností a limitů, komparace s dalšími zeměmi Evropské unie a návrhy de lege ferenda, které by mohly být jakýmsi kompasem či odhadem budoucích změn této úpravy a jejího vývoje.

Problematikou minimálně posledních dvou až tří dekad je nezpochybnitelný fakt globálního, kontinuálního nárůstu počtu uvězněných osob, přeplněnosti věznic a přetížení justičních aparátů.

Krescentní kriminalita a nové formy zločinnosti (především hospodářské) zasáhly Českou republiku jako bývalou socialistickou zemi v dobách porevolučních velmi asertivně. Výsledky studií i jazyky odborníků varují před laxním přístupem v podobě zvýšeného ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a zpříšňování trestní politiky. Hovoří se též o krizi nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Je nepochybné, že nepodmíněný trest odnětí svobody má své benefity, kupříkladu je jím bez pochyb naplněn generální preventivní účinek, dle mého soudu však má být ponechán především pachatelům závažnější trestné činnosti a recidivnímu chování: „nesit summum malum dolor, malum certa est.“ Namísto intramurálního vězeňského prostředí s významnou sociálně-deviantní subkulturou shledávám velký potenciál v alternativních trestech odnětí svobody, jež jsou prosty následku efektu prizonizace (neztěžují proces resocializace pachatele) nemají devastující vliv na osobnost pachatele, nepřetrhávají jeho rodinné a sociální či pracovní vztahy a dále odlehčuje státnímu fisku za současného naplnění účelu trestu.

Pro zdárný adaptát alternativních trestů odnětí svobody, jež má vést ke snížení počtu uvězněných osob, nákladů na provoz věznic a jejich aparátu či důvěře soudů v tyto nové cesty, která je nezbytná pro jejich úspěšné ukládání, je třeba exaktního zákonodárského základu zejména v hmotně právní oblasti. Zde bych ráda vyjádřila mírné pochyby. Přestože český zákonodárce zůstává s vývojem této oblasti extrovertní a reaguje na nové celosvětově prověřené trendy obohacováním systému trestů, nalézáme v právní úpravě nespočet jakýchsi legislativních oxymoronů. Cílem mé práce není výčet nedostatků zákonodárné úpravy, nastíním

proto jen zrnko návrhů de lege ferenda, se kterými jsem byla konfrontována během studia dané problematiky a jejich pramenů. Lze uvést následující:

Před samotným uvedením trestu domácího vězení v účinnost bych se vydala cestou německých a švýcarských zákonodárců, kteří využili předstihu a v rámci pilotních projektů odhalovali svízele dané problematiky, které po samotné účinnosti trestu domácího vězení nebránily jejich úspěšné aplikaci, jak se tomu stalo v tuzemsku. Dále bych rozšířila řady erudovaných probačnických úředníků dohlížejících na osoby ve výkonu trestu domácího vězení a jejich technického zázemí. Samozřejmostí je výběr monitorovacího zařízení, které je dle mého názoru alfou omegou trestu domácího vězení.

V případě trestu domácího vězení bych v průběhu jeho výkonu zakotvila požadavek vedení řádného života pachatele, jako tomu je u trestu obecně prospěšných prací.

Maximální výměru náhradního trestu odnětí svobody za porušení podmínek domácího vězení bych pozvedla ze současného jednoho roku minimálně na roky dva, neboť maximální výměra trestu domácího vězení činí sama o sobě 2 roky. Shledávám výměru jednoho roku za zcela nedostatečnou hrozbu pro pachatele trestného činu v případě porušení podmínek domácího vězení.

Dále bych u tohoto trestu zvýšila finanční spoluúcast odsouzeného na náklady spojené s výkonem tohoto trestu na vyšší částku než je současných 50 Kč. Pachatel se bude cítit více součástí výkonu trestu domácího vězení, což usnadní uznání odpovědnosti ze strany pachatele.

Uložení domácího vězení bych podmínila souhlasem osob žijících ve společné domácnosti s odsouzeným, stejně jako je tomu ve francouzském modelu, jelikož především u nich dochází k bezdůvodnému zásahu do osobních práv a svobod.

Detailní rozpracování podmínek výkonu trestu domácího vězení a trestu obecně prospěšných prací bych ponechala probačnímu úředníkovi, který měl možnost pachatele poznat, zná jeho potřeby a dokáže nejlépe specifikovat a individualizovat výkon těchto trestů.

Jako obligatorní součást výkonu trestu OPP bych požadovala souhlas samotného odsouzeného, jako je tomu velmi často v zahraničních úpravách. Zamezí se následnému markantnímu přeměnování tohoto trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody.

Dle předlohy ve francouzském prostředí bych porušení podmínek výkonu OPP kvalifikovala skutkovou podstatou maření úředního rozhodnutí za současného ponechání povinnosti výkonu trestu OPP v platnosti.

V souvislosti s peněžitým trestem bych umožnila snížení jeho výměry jeho denních pokut až o jednu polovinu po úspěšném vykonání některé z obecně prospěšných prací.

Především jako bazální a opomíjený aspekt bych uvedla v účinnost velmi detailně propracovaný zákon o prevenci kriminality. Ten by řešil propracovaný systém institucí a programů zabývajících se prostředky ke snížení kriminality. Jen tak je dle mého mínění zamezit tzv. boiled frog syndromu (syndrom vařené žabky), kdy zaváděný alternativní trest je vždy už jen odpovědí na stávající problematiku.